

Etik och Moral

<http://vardegrunden.se/lektionsbank/etik-och-moral/>

Introduktion

I den här lektionen får ni arbeta med begreppen etik och moral. Etik och moral används ofta för att förklara och definiera mänskliga värderingar. Lektionen är indelad i följande steg:

- Konflikt mellan etik och verklighet
- Ett etiskt och moraliskt dilemma
- Exit ticket
- Ordningsregler, behövs de?

Mål

- Utveckla förståelse för begreppen etik och moral.
- Öka förmågan att göra etiska ställningstaganden.

Kom igång

För att komma igång med lektionen kan det vara intressant och givande att diskutera en aktuell nyhet kopplad till det tema ni ska arbeta med.

Välj en nyhet på temat "Social kompetens" under nyhetstips och arbeta med de tillhörande frågorna.

[Klicka här för att ta dig till aktuella nyhetstips](#)

Om - Konflikt mellan etik och verklighet

Ordet etik kommer av det grekiska ordet för sed, vana och bruk. Moral betyder faktiskt precis samma sak, men det kommer ifrån latinet. Utifrån betydelseerna blir det sammansatta begreppet "etik och moral" ganska märkligt. Den vedertagna betydelsen är att etik innehåller våra värderingar och ordet moral syftar på vårt handlande utifrån våra värderingar.

Förenklat gäller att:

Etik = värdering

Moral = handling

I den här övningen får ni försöka komma på exempel från verkligheten då det kan uppstå konflikt mellan etik och verklighet.

När kan det ibland kan uppstå konflikter mellan etik och...

- Ert eget handlande? Till exempel att man väljer att göra något som är fel.
- Lagar och regler? Till exempel att köra för fort?
- Religionen?

För - Ett etiskt och moraliskt dilemma

I den här övningen får ni arbeta med ett fall och utmana ert etiska tänkande med hjälp av de kluriga frågorna på slutet.

Greven och grevinnan

Just som den svartsjuka greven stod i begrepp att anträda en lång resa i sittgrevskap sade han varnande till sin unga vackra hustru: "Du får inte lämnaslottet så länge jag är bortrest. Om du gör det så kommer jag att straffa dig när jag kommer hem!"

Men medan dagarna gick började grevinnan känna sig alltmer ensam och övergiven, och trots sin makes varningsord och hotelse beslöt hon sig för att hälsa på hos sin älskare, som bodde i en by ett stycke från slottet. Det stora slottet låg på en ö i en stor bred och strid flod. En vindbryggaförband ön med fastlandet över den smalaste delen av floden. "Jag tror inte att min man kommer tillbaka före skymningen", tänkte hon och lät sänka vindbryggan och lät hålla den fälld till dess hon kom tillbaka. Efter att ha tillbringat åtskilliga timmar tillsammans med sin älskare återvände grevinnan till slottet. Hon fann att uppfarten till den nedfälda vindbryggan spärrades av en väktare med draget svärd. Han ropade hotfullt: "Försök inte att komma över vindbryggan Ers höghet. Om ni ändå gör det måste jag döda er, greven har beordrat det!" Grevinnan skälvde till av skräck. I sin dödsfuktan återvände hon till sin älskare och bad honom om hjälp. – "Vårt förhållande betraktar jag bara som en tillfällig romans" svarade han. – "Jag kan inte hjälpa dig."

Grevinnan uppsökte då färjekarlen vid floden, förklarade sin belägenhet för honom och bad honom att ro henne över floden i sin båt. – "Jag är villig att hjälpa er, men det kostar fem silvermynt" sade då färjekarlen. "Men jag har inga pengar med mig nu. Låt mig betala dig senare" svarade grevinnan. – "Det var tråkigt för er" svarade färjekarlen. "Inga pengar – ingen åktur."

Färjekarlen såg föraktfullt på grevinnan. Grevinnans fruktan växte alltmer och hon sprang allt vad hon orkade till sin väninna, förklarade sin desperata situation och bad att få låna pengar så att hon kunde betala färjekarlen. – "Om du inte hade varit otrogen mot din man hade detta aldrig behövt hända" sade väninnan. "Jag kan inte låna dig pengarna mot bakgrund av vad du ställt till med." Skymningen föll alltmer och grevinnan insåg att hon uttömt alla sinamöjligheter. Hon beslöt sig för att återvända till slottet och med list eller våld försöka göra ett desperat försök att komma in. Redan då hon tog det förstasteget på vindbryggan blev hon nedstucken av väktaren

Frågor att diskutera

- Vem var mest skyldig?

- Varför anser ni det?
- Hur skulle ni ha agerat om ni var greven? Motivera era svar?
- Hur skulle ni ha agerat om ni var grevinnan? Motivera era svar?
- Hur skulle ni ha agerat om ni var väninnan? Motivera era svar?
- Hur skulle ni ha agerat om ni var färjekarlen? Motivera era svar?
- Vad är etiken respektive moralen i berättelsen och era slutsatser?

Exit ticket

Vad är skillnaden mellan etik och moral?

Genom - Ordningsregler, behövs de?

Frågorna nedan hjälper er att arbeta med social kompetens. Frågorna kan användas för diskussioner i arbetslag och ämneslag på skolan. Arbeta gärna tillsammans med eleverna för att öka elevinflytande och samtidigt hitta nya strukturer för hur vardagen i skolan ska formas.

- Hur ser skolans eller klassens ordningsregler ut?
- Hur har ni bestämt vilka ordningsregler ni skall ha?
- Vilka förklaringar kan det finnas till att en person inte följer de gemensamma ordningsreglerna?
- Behövs ordningsregler, eller kan det finnas andra sätt att få exempelvis arbetsro i klassrummet?

Koppling till kursplaner

Grundskola årskurs 7-9

Religionskunskap – centralt innehåll

Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang, till exempel dygdetik.

Etiska begrepp som kan kopplas till frågor om hållbar utveckling, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar, till exempel frihet och ansvar.

Koppling till Läroplanens första del

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Gymnasiet

Religionskunskap 1 – centralt innehåll

Tolkning och analys av olika teorier och modeller inom normativ etik samt hur dessa kan tillämpas. Etiska och

andra moraliska föreställningar om vad ett gott liv och ett gott samhälle kan vara.

Analys av argument i etiska frågor med utgångspunkt i kristendomen, övriga världsreligioner, livsåskådningar och elevernas egna ställningstaganden.

Koppling till Läroplanens första del

Skolans mål är att varje elev

- kan göra medvetna ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde och integritet,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.